

रताळी - रोपवाटिका तंत्र

डॉ. जे. सुरेश कुमार, डॉ. एस. सुनिथा आणि डॉ. प्रज्ञा सुरेश गुडधे



रताळी ही एक वेलवर्गीय आणि बहुवार्षिक वनस्पती आहे. वार्षिक उत्पादन घेण्यासाठी या पिकाची अभिवृद्धी सहसा छाट (वेल) कलम व क्वचित साठविलेले कंदाद्वारे केली जाते. साठवणुकीतील कंदापासून तयार केलेल्या रोपवाटिका किंवा नव्याने काढणी केलेल्या पिकांच्या वेलीपासून छाट कलमे मिळू शकतात. लागवडीसाठी लागणाऱ्या बेण्याची रोपवाटिका दोन टप्प्यामध्ये वाढवू शकतो.

प्रथम रोपवाटिका

एक हेक्टर क्षेत्रासाठी लागणारे बेणे तयार करण्याकरिता, सुमारे १०० चौ. मी. जागेवर साधारण १०० किलो मध्यम आकाराचे (१२५-१५० ग्रॅम), सोंड्याभुंगा विरहित आणि निरोगी कंद आवश्यक आहेत. रोपवाटीकेमध्ये दोन सऱ्यामधील अंतर ६० सें.मी. ठेवून, कंदांची २० सें.मी. अंतरावर लागवड करावी व वरून मातीचा पातळ थर द्यावा. पहिल्या १० दिवसांपर्यंत एक दिवसाच्या अंतराने व नंतर तीन दिवसातून एकदा अश्या पाण्याच्या पाळ्या द्याव्यात. आठवड्याच्या कालावधीत कंद फुटू लागतात. वेलींच्या सुयोग्य वाढीसाठी लागवडीनंतर १५ दिवसांनी १.५ किलो युरिया प्रति १०० चौ. मी. देण्यात यावा अशी शिफारस करण्यात आली आहे. ४५ दिवसानंतर वेलींचे २०-३० सें. मी. लांबीचे तुकडे द्वितीय रोपवाटीकेसाठी वापरण्यात यावे.

द्वितीय रोपवाटिका

प्रथम रोपवाटिकेमधून मिळालेले बेणे, एक हेक्टर क्षेत्र लागवडीकरिता पुरेल एवढे वाढविण्यासाठी द्वितीय रोपवाटिकेमध्ये ५०० चौ. मी. क्षेत्रावर लागवड केली जाते. शेणखत किंवा कंपोस्ट १ किलो प्रति चौ. मी. देवून ६० से. मी. अंतरावर सऱ्या तयार कराव्यात. प्रथम रोपवाटिकेतून किंवा नव्याने काढणी केलेल्या पिकापासून मिळालेल्या बेण्यांची लागवड द्वितीय रोपवाटीकेमध्ये सरींवर २० सें. मी. अंतरावर करावी. सोंड्याभुंगा ह्या किडीच्या व्यवस्थापनासाठी, लागवडीपूर्वी छाट कलमे ०.०२ टक्के क्लोरोपायरीफॉस (२० ईसी) द्रावणात १० मिनिटे बुडवून ठेवावीत. वेलींच्या भरगोस वाढीसाठी ५ किलो युरिया दोन हस्त्यांमध्ये लागवडीनंतर १५ व ३० दिवसांनी देण्याची शिफारस आहे. पर्यायी पहिल्या पाच दिवसात दररोज पाणी द्यावे, पुढील आठवड्यामध्ये एक दिवसाआड व त्यानंतर तीन दिवसातून एकदा असे पाण्याचे व्यवस्थापन करणे आवश्यक आहे. लागवडीनंतर सुमारे ४० ते ४५ दिवसात मुख्य शेतात पेरणीकरिता वेली तयार होतात. रताळी लागवडीसाठी वेलाच्या शेंड्याकडील व मधला भागातील तुकडे निवडावे. बेण्याची लांबी २० ते ३० सें. मी. असावी. बेण्याचे तुकडे पानासहित एकत्र गठ्ठ्यामध्ये बांधून सावलीत ठेवावेत.



रताळी रोपवाटिका लागवड पद्धत



रोपवाटिकांमध्ये सऱ्या तयार कर णे



सरीवर कं दाची लागवड



मातीने कंद झाकणे



छाट कलमांची सरींवर लागवड



कल्मे कीट्टनाशकत बुडविणे



प्रथम रोपवाटिकेत वेलींची वाढ



द्वितीय रोपवाटिकेत वेलींची वाढ



छाट कल्मे / वेणे लागवडीसाठी तयार



फायदे

- आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर
- उत्तम जातीची मोठ्या प्रमाणात वेणे निर्मिती
- एकसमान आणि निरोगी वेणे निर्मिती

पिक उत्पादन तांत्रिकपत्रिका

सप्टेंबर २०२१

द्वारा प्रकाशित

डॉ. एम.एन. शीला संचालक

भा. कृ. अ. नु. प.- केंद्रीय कंद दपिके सशोधन संस्था
श्रीकरीयम, तिरुवनंतपुरम ६९५०१७, केरळ, भारत
ICAR- Central Tuber Crop Research Institute
Indian Council of Agriculture Research
Sreekariyam P.O. Thiruvananthapuram 695017, Kerala

दूरध्वनी क्र.. ०४७१-२५९८५५१, २५९८५५४ फॅक्स : ०४७१ -
२५९००६३

ई मेल : director.ctcri@icar.gov.in;

वेबसाईट : <http://www.ctcri.org>